

UČO: Co se skrývá pod jednotlivými číslicemi a má někdo číslo 1?

Pomocí univerzitního čísla osoby a karty ISIC se studenti identifikují úplně všude na univerzitě – na studijním oddělení, stránkách knihoven, menz, wi-fi sítí a v elektronickém Informačním systému Masarykovy univerzity. Dalo by se říct, že je to takové rodné číslo pro život na Masarykově univerzitě. S učením mají volný vstup do univerzitních knihoven také absolventi.

3. 8. 2023 Karolína Benediktová

Co číslice v uču znamenají?

Učo je každému studentovi přidělené pomocí algoritmu, který staví kromě jiného i na náhodném přidělování čísel. Významu byste v něm moc nenašli, i když se dají vyzorovat určité vzorce. „Fakulty uchazeče z přijímacího řízení převádějí do systému zpravidla hromadně. Proto se vyšší pravděpodobností nastává situace, kdy sousední čísla náleží lidem ze stejné fakulty,“ říká [Jitka Brandejsová](#) z vývojového týmu informačního systému. Od začátku se podle ní používala vícemístná uča, číselná řada není striktně vzestupná a přidělování čísel se děje specifickým algoritmem. „Například číslo 1 by mohl mít původní hlavní autor informačního systému docent [Michal Brandejs](#), ale není tomu tak, má náhodně přidělené číslo 2116,“ doplňuje Brandejsová.

Informační systém Masarykovy univerzity začal vznikat v roce 1998 díky snaze tehdejšího rektora [Jiřího Zlatušky](#). Pojem učo poprvé použil tehdejší šéf vývojového týmu informačního systému Michal Brandejs. „Prvním loginem necht’ je učo, druhým loginem necht’ je přezdívká, kterou si uživatel volí sám,“ napsal Brandejs v e-mailu kolegovi [Janu Pazdziorovi](#). Tehdy napsal UČO jako zkratku s velkými písmeny, dnes už se učo píše i jako zkratkové slovo a skloučuje se. Brandejs přišel tenkrát s neobvyklou myšlenkou založit systém vybudovaný jen na internetové autentizaci osoby. Brzy se tento systém ukázal v porovnání se systémy jiných univerzit jako bezkonkurenční.

Díky Michalu Brandejsovi se dnes studenti i vyučující denně přihlašují do Informačního systému Masarykovy univerzity. Foto: osobní archiv Michala Brandejse

„Začali jsme ho vyvíjet na podzim roku 1998 v týmu složeném ze čtyř pracovníků. Zapnuli jsme jej v březnu 1999 a od té doby funguje a neustále jej rozvíjíme. Začátky byly těžké. První impuls k vytvoření systému dalo vedení univerzity v okamžiku, kdy se začalo uvažovat o prostupnosti studia. V té době to byla nevdaná myšlenka – využít víceborovost univerzity k tomu, aby si studenti mohli vzdělání rozšířit i o předměty z jiných oborů, a dokonce jiných fakult. A k tomu byl informační systém nezbytný. Studenti museli dostat možnost vybírat předměty z jednotné vedeného katalogu předmětů v počítačovém systému a učitelé naopak museli zaznamenávat studijní výsledky do tohoto jednotného systému – jednotného pro celou univerzitu,“ řekl v roce 2008 [rozhovoru](#) pro Magazin M Brandejs.

Zatímco v současnosti má učo šest číslic, na fakultě sociálních studií jsou i lidé, kteří se pyšní pouze třímístným, například profesor [Ladislav Rabušic](#) a jeho 832 nebo emeritní profesor [Vladimír Směkal](#) s učem 668. Přitom je očividné, že ani v počátku spuštění systému do provozu v roce 1999 se uživatelé nemohli vejít do třímístných čísel, protože Masarykova univerzita měla výrazně více než 999 studentů a zaměstnanců. Ani později se přidělování uča zásadně nezměnilo, nejde o vzestupné přidělování. Štěstí měl vedoucí katedry geografie na pedagogické fakultě docent [Eduard Hofmann](#), v informačním systému figuruje s učem číslo 1.

Učo se studenty, vyučujícími a zaměstnanci na rozdíl od jiných věcí bude už navždy. I po přerušení studia či nedokončení si informační systém osobu stále pamatuje pomocí přidělené sady čísel. V informačním systému pedagog nebo student zůstane i po úmrtí. Je to ale složitější z legislativního pohledu. „Po smrti osoba ze systému nezміzí, ale končí její aktivní vztah k univerzitě. Tím začíná běžet skartační lhůta, v níž je ještě možné o osobě získat informace,“ doplňuje Brandejsová z vývojového týmu. Po uplynutí této lhůty je pak vše předané do skartačního řízení, případně uložené v archivu univerzity.

Univerzitní číslo má i ten student, který ho v době svých studií nikdy nedostal. Informační systém je totiž archivem informací o všech dosud ukončených studiích a algoritmus vygeneroval čísla i absolventům z dob první republiky či z doby socialismu.

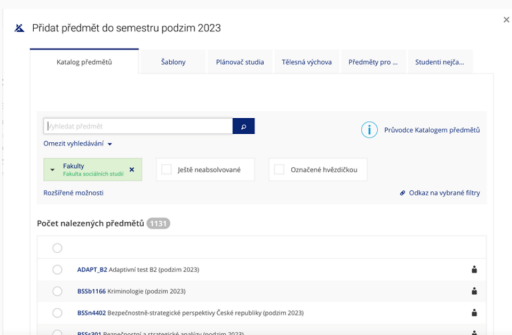

Vzhled informačního systému na začátku jeho fungování v roce 1999. Foto: Archiv Masarykovy univerzity

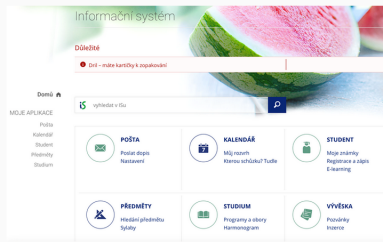
Jaké zkušenosti s informačním systémem si studenti přivezli z Erasmu?

Podobné online nástroje jako je UČO a informační systém fungují i na zahraničních univerzitách. Například [univerzita v Tallinu](#) má svůj informační systém zvaný ÖIS, ve kterém si studenti registrují předměty, tvoří rozvrh a komunikují pomocí univerzitního mailu. „Na začátku studia mi přidělili kód a ID číslo, ale tím se vlastně nikam nedalo přihlásit, musela jsem na kontaktní schůzku, na které mi z mého jména vytvořili přihlašovací jméno a na místě jsem si musela vymyslet heslo, které nesmělo obsahovat žádné samohlásky a to slovo nesmělo dávat smysl v žádném jazyce. Takže samotná registrace do systému byla náročná, ale jeho použití pak snadné,“ popisuje svou zkušenost z Erasmu v Estonsku studentka pedagogické fakulty Ludmila Tichá.

Finská [univerzita v Jyväskylä](#) zase používá informační systém s názvem SISU. „Člověk vidí přehled svých zapsaných kurzů, vidí hodnocení za zkoušky a tak. Univerzita dále používala program Moodle, kde vyučující psali vzorky ohledně úkolu a dalších věcí. Všechny předměty měly přehlednou interaktivní osnov podobnou té na Masarykově univerzitě. V některých ohledech byl systém trochu neintuitivní, ale celkově přehledný a v mnoha ohledech mi připomínal informační systém naší univerzity,“ uzavírá student David Novák z přírodovědecké fakulty, který strávil semestr na Erasmu na jihu Finska.

Informační systém provádí studentská léta všech na univerzitě. Foto: Karolína Benediktová

Informační systém slouží studentům i zaměstnancům Masarykovy univerzity jako online nástroj k vyuce a studiu. Foto: Karolína Benediktová

UČO

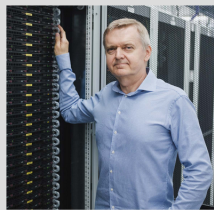
Učo, tedy univerzitní číslo osoby, je jedinečná identifikace osoby v Informačním systému Masarykovy univerzity. Váže se k němu primární heslo, které slouží pro přístup do informačního systému. Sekundárním heslem se pak lze přihlásit k sekundárním službám. Přidělování uča a primárního hesla mají na starosti studijní a personální oddělení. Dlouhodobým záměrem Masarykovy univerzity je zavést jednotné přihlašování k informačním systémům a půjčování knih či stravování v menze.

Informační systém

Informační systém Masarykovy univerzity slouží od roku 1999 jako nástroj pro celkovou studijní agendu, e-learning a komunikaci uvnitř univerzity pro studenty i zaměstnance a absolventy univerzity. Výrazně tak usnadňuje administrativu, výuku, studium i činnosti s ním spjaté.

Zajímavosti

- 3. 7. 1998 – první zmínka o uču v e-mailové konverzaci,
- 17. 2. 1999 – první vlna udílení uč stávajícím uživatelům informačního systému,
- V roce 2003 univerzita překročila učo 100 000,
- V roce 2007 dosáhlo učo čísla 300 000,
- V roce 2019 se poprvé použilo učo 500 000,
- UČO s číslem 1 nese vedoucí katedry geografie na pedagogické fakultě docent Eduard Hofmann.

I mnoho let po vzniku informačního systému se o něj docent Brandejs stará. Foto: osobní archiv Michala Brandejse

„Když jsem nastupoval na univerzitu, všechny propagační materiály mě důrazně upozorňovaly, abych si zapamatoval své učo, protože ho budu velmi často potřebovat. Báli jsem se, že mi to bude trvat dlouho, protože mám problémy se zapamatováním náhodných čísel. Nakonec mi ale stačil jediný pohled na papírek, který jsem dostal u zápisu. Moje učo v sobě totiž skrývá děábelské trojčíslí 666, a to mě pobavilo natolik, že jsem si celé číslo hned zapamatoval.“

Martin Veselý, předseda Studentské komory Akademického senátu Fakulty sociálních studií

„Vzpomínám si, že jsme dostávali dekret s nějakým číslem s tím, že postupem času se vše kolem studia a provozu fakulty i univerzity bude řešit přes informační systém a k tomu bude potřeba zadat UČO. Dekret jsem založil a než se vše zaběhlo, téměř jsem na něj zapomněl. Když pak bylo třeba se přihlásit, s hrůzou jsem dekret hledal, abych přidělené UČO mohl použít. Až pak mi došlo, co jsem vlastně dostal za číslo. Od té doby pokaždé, když po mně chce někdo moje UČO, musím ho i vícekrát zopakovat, kvůli udivenému pohledu. Někdy mně přijdou e-maily, které mi nepatří, protože jednička dělá v systému IT trochu neplechtu.“

Eduard Hofmann, vedoucí katedry geografie na pedagogické fakultě, držitel uča číslo 1

„Na některých fakultách zavádění informačního systému vyvolávalo doslova bouři. Na jedné z fakult studentů dokonce sepsali petici. Nedokázali si představit jednotné hodnocení předmětů zadávané v konkrétních lhůtách a další dnes běžné věci. Negativních postojů jsme nebyli ušetřeni ani z fakulty informatiky. Z doby před zavedením ISU mám schovaný dopis jednoho z učitelů počítačových předmětů fakulty, který odmítal „otlučet si prsty o klávesnici“ při zadávání známek.“

Michal Brandejs, vedoucí týmu vývoje a provozu Informačního systému Masarykovy univerzity, v rozhovoru z roku 2008

Informační systémy jiných univerzit

[Karlova univerzita](#)

[Univerzita Palackého](#)

[Vysoká škola ekonomická](#)

[Západočeská univerzita](#)